

Handläggare
Annika Risel
Telefon: 08-508 33 607**Till**
Utbildningsnämnden
2020-02-06

Minska segregationen med förändrade upptagningsområden

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2019/895

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Lee Orberon
Grundskoledirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat motionen ”Minska segregationen med förändrade upptagningsområden” från Lisa Palm och Maria Jansson (Fi) till utbildningsnämnden för yttrande. I motionen beskrivs att skolsegregationen är utbredd i Stockholm. Skribenterna menar att staden därför behöver undersöka hur upptagningsområden kan ritas om för att elever ska ha nära till sin skola samtidigt som stadens skolor i större utsträckning blir en plats där elever från olika bakgrunder möts.

Förvaltningen delar till stor del skribenternas bild av skolsegregationen i Stockholm och att det är betydande skillnader i resultat mellan skolor utifrån elevers socioekonomiska förutsättningar. Förvaltningen avstyrker dock förslaget, eftersom förändrade skolpliktsbevakningsområden, i motionen benämnt upptagningsområden, inte kommer att minska skolsegregationen. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat motionen ”Minska segregationen med förändrade upptagningsområden” från Lisa Palm och Maria Jansson (Fi) till utbildningsnämnden för yttrande.

I motionen beskrivs att skolsegregationen är utbredd i Stockholm och att behörigheten till gymnasiet varierar kraftigt mellan olika områden. Skolans kompensatoriska uppdrag spelar därför en viktig roll. Skribenterna menar att staden behöver undersöka hur upptagningsområden kan ritas om för att elever ska ha nära till sin skola samtidigt som stadens skolor i större utsträckning blir en plats där elever från olika bakgrunder möts. Vidare menar skribenterna att förändrade upptagningsområden kan bidra till att minska skolsegregationen och långsiktigt bidra till ett mer jämlikt samhälle.

Mot bakgrund av detta föreslås i motionen att kommunfullmäktige ger utbildningsnämnden i uppdrag att genomföra en översyn av dagens upptagningsområden, och att utbildningsförvaltningen får i uppdrag att utifrån kriterier om social variation skapa nya upptagningsområden för att gynna detta.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av grundskoleavdelningen i samarbete med avdelningen för utveckling och samordning och avdelningen för ekonomi och styrning.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen avstyrker förslaget eftersom förvaltningen bedömer att förändrade skolpliktsbevakningsområden, i motionen benämnt upptagningsområden, inte kommer att minska skolsegregationen. Förvaltningen delar samtidigt till stor del skribenternas bild av skolsegregationen i Stockholm och att det är betydande skillnader i resultat mellan skolor utifrån elevers socioekonomiska förutsättningar. Att öka likvärdigheten mellan stadsdelar, skolor och elever och kompensera för elevers olika förutsättningar är en stor utmaning för förvaltningen. En likvärdig skola är en förutsättning för att alla elever ska få möjlighet att lyckas.

Indelningen i så kallade skolpliktsbevakande områden är endast ett administrativt system för att säkerställa att alla skolpliktiga elever har en skolplacering. Det är den skolpliktsbevakande skolan som ansvarar för att alla elever inom det egna skolpliktsbevakningsområdet har en skolplacering, men indelningen handlar inte om urval eller förtur till en viss skola. Enligt skollagen har varje elev rätt till en skola nära hemmet. Vid antagningen till kommunala grundskolor och placering av en elev tillämpar Stockholms stad den

relativa närhetsprincipen. Detta innebär att om elev A och B sökt samma skola och bara en av eleverna kan beredas plats, mäts både elevens avstånd (från folkbokföringsadressen) till den sökta skolan och till en alternativ skola. Den relativa närhetsprincipen avgränsas *inte* geografiskt, de enda faktorer som spelar roll för principen om relativ närhet är avstånden till vald skola respektive alternativ skola. Eftersom skollagen anger att varje elev har rätt till en skola nära hemmet måste principen om relativ närhet alltid kombineras med att varje elev, vars vårdnadshavare så önskar, erbjuds plats i en kommunal skola nära hemmet. Med anledning av ovan sagda har det därför inte någon betydelse ur ett skolsegregationsperspektiv hur skolpliktsbevakningsområdena är utformande.

Strukturen med en boendesegregerad stad, och ett urvalssystem som utgår från närhetsprincipen och från vårdnadshavares val, skapar ramarna för hur långt det går att nå vad gäller att utjämna skillnaderna mellan områden, skolor och individer. Den relativa närhetsprincipen är troligen den mest lämpliga urvalsgrunden för lägre årskurser. Förvaltningen har dock övervägt möjligheten att till exempel skapa ett system med så kallade ”skolzoner”. Skolor som befinner sig relativt långt ifrån varandra skulle kunna kopplas till varandra genom att de tillhör samma zon, och elever från till exempel en viss F-6-skola skulle därigenom kunna tilldelas förtur till en viss 7-9-skola inom samma zon, trots att den ligger relativt långt bort. Detta är dock med dagens nationella system inte möjligt eftersom det skulle strida mot skollagens närhetsprincip. Staden bör därför vara aktiv i dialogen på nationell nivå för att diskutera åtgärder som kan leda till färre segregerade skolor. På nationell nivå har aviserats att en av regeringen tillsatt utredning om ökad likvärdighet genom minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning i mars 2020 kommer att lägga fram förslag i syfte att öka likvärdigheten i skolan. Förvaltningen kommer att bevaka denna utredning och dess resultat för att undersöka om det uppkommer nya möjligheter att effektivt arbeta för en allsidig social sammansättning av skolor och klasser.

Förvaltningen behöver arbeta både kort- och långsiktigt med innovativa lösningar för att öka likvärdigheten mellan stadens skolor. Arbetet med att försöka skapa mer heterogena elevsammansättningar i skolorna ska fortsätta i detta syfte. Beslutet att förlägga förberedelseklasser för nyanlända elever i årskurs 7-9 till innerstaden och närförort är ett steg i denna riktning. Förvaltningen kommer också fortsätta att överväga alternativ när det gäller hur skolorganisationen ska se ut, till exempel gällande placering, utformning och inriktning i samband med utbyggnaden

av nya skollokaler med syfte att motverka en ökad segregation. Andra förslag till åtgärder finns också i en delrapport från kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, ”En skola där alla ska lyckas”, från år 2016.

För att kompensera för elevers olika socioekonomiska förutsättningar behöver arbetet med utveckling av verksamheternas kvalitet, med fokus på undervisningskvalitet, fortsätta. För att ytterligare stärka elevernas kunskapsutveckling fortsätter förvaltningen att för grundskolans del fokusera på de prioriterade områdena: systematiskt kvalitetsarbete, elevhälsa, mottagande och undervisning av nyanlända och flerspråkiga elever, kvaliteten i fritidshemmet samt digitalisering som ett verktyg för att utveckla lärandet. Denna strategi anser förvaltningen kommer att gynna alla elever och i synnerhet elever i socioekonomiskt utsatta områden.

Statsbidraget för att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen i förskoleklass och grundskolan förstärks detta år. Statsbidraget kommer att användas strategiskt för en mer jämlik skola genom insatser som ligger i linje med förvaltningens redan inledda utvecklingsarbete.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bilaga

Motionen ”Minska segregationen med förändrade upptagningsområden”